

Alföldi Róbert fényképét készítette
Gordon Eszter

„Bűnözői energiáimat a művészetben élem ki, az életben harmóniára törekszem.”

**Beszélgetés könyvről, olvasásról
Alföldi Róberttel**

2012. május 3-án lehetőség nyílt arra, hogy Budapesten interjút készíthessünk a Nemzeti Színház igazgatójával, országunk nagyszerű, Jászai Mari-díjas színészevel, Alföldi Róberttel. A helyszín természetesen a Nemzeti Színház volt, azon belül is az igazgató úr irodája, ahol riportalanyunk kedvesen, széles mosollyal fogadott minket.

Először gyermekkori olvasmányélményeiről kezdtük kérdezni.

Elmondta, hogy már gyerekként is falta a könyveket. Emlékei szerint a *Gógös Gúnár Gedeon* volt az első olvasmányélménye, s az Egri csillagokat említette, mint meghatározó olvasmányélményt: „Nagyon jólesett, hogy egy hosszú könyvet el tudtam úgy olvasni, hogy egyáltalán nem untam meg, mert a vastag könyv általában ijesztő, legalábbis ilyen korban szerintem.”

Rákérdeztünk arra, hogy szerette-e a kötelező olvasmányokat.

„ A *„Légy jó mindhalálig”*-ot nem szerettem, kifejezetten nyomasztónak tartottam. Ugyanígy volt a *Kincskereső kisködmön*nel, de mivel nagyon jó tanuló voltam, minden kötelező olvasmányt elolvastam.” - felelte. Nem szerette az olvasónapló készítését...Abba írni kellett, abba rajzolni kellett, abba ragasztani kellett. Iszonyúan megterhelő feladat volt számomra.”

Érdekelt bennünket, hogy volt-e olyan helyzet, amikor beleképzelte magát az aktuálisan olvasott könyv főszereplőjének a helyébe, és elkezdett azon gondolkodni, hogyan lehetne színpadon megjeleníteni azt a karaktert, vagy rendezőként hogyan tenné színpadra.

„Nem. A regény az regény, a színdarab pedig színdarab, nem szeretem az átiratokat. Sosem szoktam így nézni egy könyvet. Mikor olvasok, akkor csak olvasok” - mondta szűkszavúan.

Véleménye szerint nehéz kérdés az, hogy ki a kedvenc írója/költője, mert nagyon sok jó szerző van. Nemrég olvasta újra Móricz Zsigmond Erdély - trilógiáját, kiemelte még Nádas Pétert. Hangsúlyozta, hogy a kortársakat is nagyon szereti, de a novellákat nem, mert ahogy mondta: „Nem hagy időt arra, hogy elmerüljünk a műben.” Kivételeket azért említett: a Kosztolányi-novellákat ő is kedveli, de ritkán olvas ilyen műfajú műveket.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy volt- e olyan könyv, ami változást okozott az életében vagy életfelfogásában, akár tudatosan is.

„Szerintem ha az ember olvas, akkor az vagy beépül a lelkébe, a személyiségébe, vagy nem. Nádas Péter Emlékiratok könyve c. nagyregénye nagyon fontos volt az életemben, de nem tudom, hogy miben változtatott meg. Alapjaimban rendkívül mélyen megrázott, de ahhoz, hogy tudatosítsam, miben változtatott meg, egy mély analízis kellene.” Véleménye szerint azért kell olvasnunk, mert az jó, mert az élmény, ami a saját életünk részévé válik, és egyszerűen csak hat vagy működik.

Gyerekkora óta mostanáig mennyiben változott az ízlése olvasás terén? – kérdeztük ezután.

Nagyon szívesen elolvassa most is a *Gőgös Gúnár Gedeont* – mondta mosolyogva -, de nyilván ez már nem elégíti ki. “Annyiban változott az ízlésem, mint egy tizenéves meg egy negyvenvalahány éves ember ízlése változhat. Ezt nagyban befolyásolta, hogy a munkám miatt is sokat kell olvasnom.”

Mennyire tartja fontosnak, hogy egy színész vagy egy rendező attól a szerzőtől, akinek a művében játszani fog, vagy megrendezni fogja a darabját, más alkotásokat is elolvasson?

Nem érzi feltételnek sem a rendező, sem a színész esetében mindezt. Nem hátrány, ha van tudása az adott korról, de nem tartja alapvető követelménynek. “A színésznek és a rendezőnek az a feladata, hogy valamelyest élő figuraként tekintsen a szereplőkre, még ha azok történelmi személyiségek is. Nem lehet történelmi távlatokban elemezni egy emberi helyzetet. Annak, ha egy történelmi hős szakít a szerelmével, nem biztos, hogy köze van a mohácsi vészhez.” Hozzátette azonban, hogy az adott művel kapcsolatosan szokott olvasni, de csak azután, hogy színpadra állította az előadást. Ennek okát abban jelölte meg, hogy semmilyen formában nem akarja, hogy befolyásolják az olvasottak a rendezés során, kizárólag a saját gondolataira, elképzeléseire akar hagyatkozni.

Megkérdeztük, hogy milyen könyvet ajánlana nekünk olvasásra?

A kortársak közül Nádas Péter *Párhuzamos történetek* és *Darvasi László Virágzabálók* című művét javasolta.. De a klasszikusok olvasását is nagyszerű dolognak tartja, így az ajánlásában például *Dosztojevszkij Ördögök* című regényét említette.

Mivel lehetne az embereket olvasásra sarkallni? – kérdeztük tovább.

„A mai információáradattól elfáradnak az emberek, a szülőknek már arra sincs sok energiájuk, hogy esti mesét olvassanak a gyerekeknek.” – kezdte a válaszadást. Szavaiból kiderült, hogy a túlzott tévézést és a számítógépezést erősen ellenzi. Nem tud, s nem szeret számítógépen olvasni, mert így nem képes az olvasmányra koncentrálni, szüksége van arra, hogy kezében tartsa a könyvet a maga fizikai valóságában. Szerinte “az e-book a Gutenberg-galaxis végét jelenti.” Szerinte a számítógép a gyorsaság, az információáramlás eszköze, ami hirtelen gyors információk átadására szolgál. Ami mellé le kell ülni és a figyelmet az információra fordítva felfogni és megérteni, az számára a könyv.

A mai általános iskolai olvasástanítás módszertanában is hibát lát, mert a gyerekeknek így az olvasás megtanulása nem válik élménnyé. Egy példát is hozott ennek a gondolatnak a magyarázatára:

"Nagyon sokáig zongoráztam, az első hat év kínlódás volt, de olyan tanárom volt, aki valahogy el tudta velem hitetni, hogy egyszer jobb lesz. Eltelt hat év, és utána egyszerűen a gyakorlás is öröm lett. Ugyanígy van az olvasással is. Eleinte kínlódás, sok munkát kell végezni, hogy az ember megtanuljon olvasni, és hogy az ne feladat legyen, hanem egy eszköz a kezünkben, amivel ezer dolgot tudunk magunkhoz vonzani."

Kíváncsiak voltunk arra, hogy „A Nagy Könyv” játékban miért éppen a Micimackót dolgozta fel, s arra is, hogy mit gondol, volt-e valamilyen eredménye ennek az olvasást népszerűsítő akciónak. Lehet ilyen módon a gyerekeket olvasásra inspirálni?

„Az egy nagy kérdés, hogy a Micimackó gyerekkönyv-e. Szerintem nem. Biztos, hogy más-más jelentésréteget értenek meg a műből a különböző korosztályban lévők. De ilyen kisfilmekkel egyértelmű, hogy lehet olvasásra inspirálni." Felhívta a figyelmünket arra a felmérésre, amely azt mutatta ki, hogy ez után az olvasást népszerűsítő akció után többen vették ki a könyvtárakból „A Nagy Könyv” játék során megfilmesített műveket. Abban, hogy a Micimackóra esett a választása - mint mondta - nagy szerepük volt az idősebb színész kollégáknak, akik a filmben szerepeltek, pl. Törőcsik Marinak, Garas Dezsőnek, Kállai Ferencnek.

„Valahogy a kezembe került a könyv, és furcsa volt újra elolvasni. Megélni azt, hogy mennyire megváltozik az ember, hogy gyerekkorában a Micimackóban mit látott, és aztán negyven évesen mit olvas ki belőle.... Hát nem a Feri bácsiékat láttam gyerekkoromban egy öregek otthonában." - mondta keserű mosollyal.

Van valami kedvenc gondolata, idézete, ami önmagára, vagy az életére jellemző lehetne, akár mottóként?

Heiner Müllertől - aki vad és szabad darabokat és Shakespeare- átiratokat írt - idézett egy mondatot válaszként erre a kérdésünkre:

„Bűnözői energiáimat a művészetben élem ki, az életben harmóniára törekszem."

Ez után az elgondolkodtató idézet után arról érdeklődtünk, hogy van-e valamilyen rá jellemző, egyedi olvasási szokása.

Nincs olvasósarka - tudtuk meg, de amikor el szokott menni nyaralni, egy külön bőröndöt készít ki a könyveinek. 40-50 kötetet visz magával ilyenkor, és a napon fekvé szokott olvasni egész nap. A hétköznapiakban sajnos kevés ideje van kedvére olvasni.

Hogyan választja ki az olvasmányai közül azokat, amelyeket megrendezne?

„Nem én választom ki a művet. Az adott társadalmi helyzet, az én életszakaszomnak az adott pillanata, az adott színház, az adott színészek. Az embernek vannak darabok a fiókjában. Vannak olyan művek, amelyekről pontosan tudja, hogy ekkor meg ekkor meg kell csinálni, és az adott pillanatban elő is veszi őket. Tudatosan azonban nem keres. Az élet hozza, vagy az élés hozza....Aztán a színpadra állítás folyamata már nagyon nehéz folyamat."

Hogyan, mivel szokta elkezdni? - igyekeztünk megtudni a kulisszatitkot, de erre a kérdésre egyszerűen csak annyit válaszolt, biztosítva minket, hogy ez nem kitérés a válasz elől:

„Egy érzettel.”

A beszélgetés hátralévő részében megtudtuk, hogy nincs olyan irodalmi hős, akit szívesen eljátszana, hogy a szentesi években, amikor drámatagozatos diákként hozzánk hasonlóan készült a vizsgaelőadásokra, legalább olyan aktív színházi életet élt, mint most. Az is kiderült, hogy ha feltehetne egy színész kollégájának kérdést az olvasással kapcsolatban, csak ennyit kérdezne - huncut mosollyal a szemében - : „Miért nem olvasol?”

Ez a kérdés mindnyájunknak szól. Az olvasás élménye olyan apró csodákat rejt, amelyekre nem is gondolnánk. Elgondolkodtató lehet az az élmény, amelyet a művész úr élt meg, amikor újraolvasta a Micimackót felnőtt fejjel. Ilyeneket csakis a könyv tud nyújtani a maga titokzatos világával, ami mindenkit beszippant. Annak, aki már rég nem olvasott el egy jó könyvet, bátran tudjuk ajánlani, hogy vegye elő gyermekkori kedvencét. Meglepő felfedezésben lehet része. Azután talán már nyaralni is egy külön börrönd könyvvel megy, mint ez a fantasztikus és sokszínű ember, akire méltán lehet büszke az ország, és akivel felejthetetlen élmény volt beszélgetnünk.

*A riportot készítették Czirinkó Rebeka és Szabó Nikolett 12. D osztályos tanulók 2012.
május 3-án.*